

Advies evaluatie DVO inburgering

Inleiding

In de Drechtsteden is voor het inburgeringsaanbod een regionaal/lokale samenwerking opgezet. In regionaal verband wordt door de Drechtstedengemeenten samengewerkt voor de uitvoering van specifieke en specialistische taken (o.a. Regievoering, Brede intake, Welkomstprogramma, leerbaarheidstoets, opstellen persoonlijk plan (PIP), uitvoeren MAP en financieel ontzorgen) Op lokaal niveau wordt invulling gegeven aan de huisvesting, maatschappelijke begeleiding en de participatieverklaring. Met de Sociale Dienst Drechtsteden is een dienstverleningsovereenkomst (DVO) afgesloten voor de uitvoering van deze specifieke en specialistische taken. Deze taken liggen in het verlengde van de uitvoering van de Participatiewet en de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015. Het aanbod van de leerroutes is in regionale samenwerking aanbesteed en gegund aan onderwijsinstellingen en taalaanbieders. Bij de inwerkingtreding van de Wet inburgering per 1 januari 2022 is bepaald dat de uitvoering hiervan na 1 jaar geëvalueerd zou worden.

Evaluatie

Op 10 januari 2023 is door de SDD een interne evaluatie opgesteld, waarin een aantal interne knelpunten binnen de uitvoering is benoemd. Eén van de belangrijkste conclusies was dat de verschillende onderdelen van de wetgeving uitvoerend waren ondergebracht bij verschillende afdelingen waardoor het geheel niet goed op elkaar aansloot. Dit is inmiddels ondervangen door deze taken onder te brengen bij 1 afdeling specifiek gericht op deze doelgroep. Een ander knelpunt lag bij het financieel ontzorgen dat onvoldoende aansloot op de praktijk en waarvoor maatregelen zijn genomen om dit proces beter in te richten en te streamlijnen.

Door de gemeenten in de Drechtsteden is inmiddels een bredere evaluatie uitgevoerd, waarbij naast de taken van de SDD, ook de taken, die onder verantwoordelijkheid van de gemeenten worden uitgevoerd nader zijn belicht. In deze evaluatie is een aantal conclusies en aanbevelingen benoemd. Daarbij zijn ook voorstellen gedaan om de taken van de SDD verder uit te breiden. Deze uitbreiding bestaat o.a. uit de beleidsontwikkeling, de netwerkontwikkeling voor alle partijen in de inburgeringsketen en de overname van het administratieve deel op het PVT-proces. Daarnaast wordt voorgesteld de werkzaamheden van de regisseur inburgering te verbreden om zo de integratie tussen inburgering en Participatiewet verder te versterken.

Advies

De conclusies en aanbevelingen van de voorliggende evaluatie vormen de inhoudelijke basis voor het afsluiten van de DVO voor 2023 en die van volgende jaren. Het financiële kader voor de DVO 2023 is reeds geboden door middel van een invulmatrix, die vastgesteld is in de regionale werkgroep inburgering. In deze werkgroep hebben alle gemeenten van de Drechtsteden zitting. Deze invulmatrix is oorspronkelijk opgesteld op basis van een realistische formatieplanning volgens de geprognosticeerde huisvestingstaakstelling voor de gemeenten in de Drechtsteden. Deze formatieplanning is vervolgens (via een kaasschaafmethode) ingeperkt om binnen het door de gemeenten geboden financiële kader te passen. Voor deze methode is gekozen om invulling te kunnen geven aan de gefaseerde formatie-uitbreiding gedurende het lopende uitvoeringsjaar. Dit betekent ook dat verdere uitbreiding van taken, zoals op onderdelen in de evaluatie is voorgesteld, voor 2023 helaas niet mogelijk is. Dat is spijtig, omdat het inhoudelijk aanbod dat aanvankelijk is gedaan goed aansluit bij de oplossing van de pijnpunten van beide evaluaties. Met de gekozen financiële inperking kan op korte termijn niet tegemoet worden gekomen aan de knelpunten die zijn gesignaleerd.

De voorgestelde uitbreiding van taken bij de SDD is in dat geval pas mogelijk vanaf het jaar 2024.

Met de inzet op deze verbreding van taken binnen het inburgeringsproces blijven feitelijk alleen de taken van maatschappelijke begeleiding, uitvoering PVT en de training financiële zelfredzaamheid onder verantwoordelijkheid van de gemeenten vallen. Deze taken worden in alle gemeenten, behalve Sliedrecht, op basis van subsidiëring uitgevoerd door Vluchtelingenwerk Nederland.

Daarnaast zien wij dat bij de voorgestelde verbreding van taken van de SDD de verwevenheid tussen uitvoering van de Wet inburgering 2021 en de Participatiewet nog verder toeneemt. In de afgelopen periode zijn in de praktijk al situaties ontstaan waarbij deze verwevenheid optrad. Een voorbeeld hiervan is de uitvoering van de leerbaarheidstoets. Indien dit uitgevoerd volgens de wettelijke voorschriften van de inburgering is deze toets uiterst beperkt. Om een beter zicht te krijgen op de capaciteiten van de inburgeraar worden hiervoor aanvullende testen uitgevoerd die op het vlak van de Participatiewet liggen waardoor een beter beeld ontstaat en de inburgeraar kan instromen op een passender, en vaak hoger, taalniveau van de inburgeringstrajecten.

Ook bij de invulling van het participatiedeel van de inburgering wordt hierbij gebruik gemaakt van de beschikbare mogelijkheden vanuit de Participatiewet. Door de combinatie van inburgering en participatie krijgen de deze trajecten een duaal karakter waarbij ook vaak sprake is van meerdere betrokken (regionale en lokale) partijen in een netwerkconstructie om tot een optimale begeleiding te kunnen komen. Deze wijze van werken komt overeen met de aanpak van de SDD voor andere doelgroepen binnen het veranderende bestand. Ook maakt de doelgroep statushouders een steeds groter deel uit van het totale bestand. Het zou daarmee goed passen de uitvoering van de Wet inburgering op dezelfde wijze uit te voeren als de Participatiewet.

De huidige situatie waarbij de taken van de SDD op basis van mandatering zijn ondergebracht levert momenteel een zekere vertraging op in het besluitvormingsproces en betekent ook dat de ambtelijke beleids capaciteit feitelijk versnipperd is onder de gemeenten en de SDD. Met het voorstel tot onderbrenging van de beleidsontwikkeling en de overige taken bij de SDD kan een hogere efficiëntie worden bereikt en wordt de afstemming tussen inburgering en participatie verbeterd.

In het huidige voorstel blijft naast de verdere overheveling van taken de mandaatconstructie gehandhaafd. Hierdoor ontstaat in toenemende mate de situatie dat in de besluitvorming over de uitvoering van de Wet inburgering een grote overlap ontstaat met de Participatiewet, die op basis van delegatie is belegd bij de SDD. Daarnaast zien wij in de praktijk dat de toerekening van de kosten van inburgering lastig verloopt. De inzet van specifieke instrumenten van de inburgering kunnen nog relatief eenvoudig worden toegerekend aan de betreffende SPUK. Voor de inzet van formatie uit de algemene uitkering wordt dit steeds lastiger omdat in de werkzaamheden van de uitvoerende medewerkers de inzet op inburgering en participatie praktisch steeds meer dooreen loopt.

De huidige afspraak is echter dat de DVO voor een periode van vier jaar is afgesloten, waarbij op basis van jaarlijkse evaluaties en de jaarlijks fluctuerende huisvestingstaakstellingen bijstellingen plaatsvinden. Op basis van de conclusies en aanbevelingen van de voorliggende evaluatie DVO inburgering in relatie tot de bestands- en organisatieontwikkeling binnen de GR Sociaal stellen wij voor de uitvoering van de Wet inburgering 2021 op een kortere termijn ook als gedelegeerde taak onder te brengen bij de GR Sociaal binnen het besluitvormingsproces van de herijking van de Participatiewet.